

ЩОРІЧНИЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС
“КРАЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ СЛУЖБОВЕЦЬ”

ТВОРЧА РОБОТА УЧАСНИКА ТРЕТЬОГО ТУРУ
ЩОРІЧНОГО ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КОНКУРСУ
“КРАЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ СЛУЖБОВЕЦЬ”
НА ТЕМУ:

Цілі та основні напрями розвитку електронної демократії в Україні.
Проблеми впровадження електронної демократії в Україні.

Копалівський Ростислав Любомирович

Калуська районна державна адміністрація
Івано-Франківської області

головний спеціаліст відділу ведення
Державного реєстру виборців
апарату райдержадміністрації

16.08.2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ 1. РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ.....	3
РОЗДІЛ 2. ЦІЛІ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ.....	5
РОЗДІЛ 3. ЕЛЕКТРОННІ ПЕТИЦІЇ ТА ЕЛЕКТРОННЕ ГОЛОСУВАННЯ....	7
РОЗДІЛ 4. ЕЛЕКТРОННІ ПОРТАЛИ ТА ВЕБ-САЙТИ ОРГАНІВ ВЛАДИ..	10
РОЗДІЛ 5. ПРОБЛЕМИ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ.....	12
РОЗДІЛ 6. МІФИ ПРО РЕФОРМУ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ.....	13
ВИСНОВКИ.....	15
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	16
ДОДАТКИ.....	17

ВСТУП

Як вирішити проблему того, щоб обрати тих людей, які мають найвищу довіру? Є класична проблема – є велика претензія до парламенту, він завжди має низький рівень довіри. Чому? Світ з кожним роком стає більш динамічним і, власне кажучи, ті країни будуть випереджати, в яких є швидкі технології прийняття максимально ефективних рішень. Тільки заради цього нам потрібно цю демократію переглянути, аби швидше делегувати повноваження і контролювати ефективніше роботу наших суспільних менеджерів як на місцевому, так і на центральному рівні.

Нині в результаті швидкого розгортання сучасних інформаційних технологій посилюються дебати щодо теорії демократії. У центрі дискусій – питання про характер впливу Інтернету на демократичні інститути і процеси: який фактичний напрямок змін, їх сутність, інтенсивність і глибина? Яка природа електронної демократії як нової, комп’ютерно-опосередкованої форми політичної комунікації? У чому полягає специфіка “електронного уряду” як системи інтерактивної взаємодії держави і громадян за допомогою Інтернету, нової моделі державного управління, перетворюючої відносини громадян і

владних структур? Чи не переоцінюється сьогодні “демократизуючий” ефект Інтернету? Інтернет генерує і унікальні можливості, і загрози традиційним демократичним установам і діям. Наскільки обґрунтовані оптимістичні очікування прихильників електронної демократії? Чи здатні нові форми і методи політичної участі внести якісні зміни в сформовані моделі і механізми політичного процесу? Отримавши доступ до нових можливостей та інструментів політичної участі, чи захочуть громадяни в своїй масі скористатися ними? Чи зможуть нові інформаційні технології підвищити рівень свідомості громадянськості і, тим самим, поліпшити життя суспільства?

Досить часто Інтернет розглядається як найважливіший засіб утвердження прямої демократії (насамперед, у віртуальних спільнотах). Рівень громадянської свідомості дедалі підвищується, а, отже, демократичні настрої і уподобання здатні трансформуватись у практику демократичних дій. Нині спостерігається тенденція до поглинання Інтернету (слідом за радіо і телебаченням) транснаціональною індустрією розваг. Перетворення мережі у засіб масової інформації сприяло різкому зниженню освітнього, вікового, професійного, матеріального і культурного рівня аудиторії Інтернету. Варто підкреслити, що “демократія в кіберпросторі” (наприклад, обговорення політичних проблем в Інтернеті) не означає демократії в реальному світі. Активність в кіберпросторі часто “відокремлена від решти життя”. Інформація ще не є знанням, і немає гарантії, що збільшення кількості інформації обов’язково забезпечить раціональність рішень.

1. РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ

На відміну від поняття “електронне урядування”, термін “електронна демократія” в Україні з’явився не так давно. Вперше на законодавчому рівні він згадується у Розпорядженні Кабінету Міністрів України № 386 від 15 травня 2013 р. “Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства”, де е-демократія визначається як “форма суспільних відносин, за

якої громадяни та організації залучаються до державотворення та державного управління, а також до місцевого самоуправління шляхом широкого застосування інформаційно-комунікаційних технологій” [1]. У аналітичному звіті Ради Європи, присвяченому електронній демократії, визначено такі базові сектори, де вона зустрічається: е-парламент, е-законодавство, е-правосуддя, е-медіація, е-довкілля, е-вибори, е-референдуми, е-ініціативи, е-голосування, е-консультації, е-петиції, е-кампанії, е-опитування. У кожному із зазначених секторів розвиток е-демократії відбувається у форматі двох паралельних процесів: забезпечення вільного доступу до публічної інформації (відкриті дані) та створення умов участі громадян у адміністративних процесах через інформаційно-комунікаційні технології (е – участь). Восени 2015 року була прийнята Постанова Кабінету Міністрів №835, відповідно до якої усі органи влади зобов’язані оприлюднювати певні набори даних у форматі відкритих даних [2]. Окремий поштовх розвитку цих двох компонентів дали впровадження електронної системи публічних закупівель “ProZorro” та проекту з опублікування використання публічних фінансів “E-Data”. Найавторитетнішим дослідженням у цій сфері є Індекс електронної участі, який формують фахівці ООН раз на два роки у розрізі всесвітньо відомого опитування – UN E-Government Survey 2016. Відповідно до рейтингу е-участі 2016 р., Україна займає 32 позицію з-поміж 193 країн, значно покращивши результати у порівнянні з попереднім оцінюванням – 77-е місце у 2014 р. [3]. Такий прогрес, на думку європейських експертів, в першу чергу пов’язаний із запровадженням в Україні електронних петицій на національному та місцевому рівнях та впровадженням електронних консультацій. Найбільш поширеними у світі інструментами е-участі та супровідними видами діяльності стали: надання доступу до інформації у форматі відкритих даних, хакатони, інструменти залучення одnodумців (crowdsourcing) та громадського фінансування (crowdfunding), е-кампанії, е-петиції, е-опитування та е-голосування. За останні два роки в Україні е-демократія значно зміцнила свої позиції. В багатьох містах були впроваджені

окремі її інструменти, зокрема електронна приймальня міського голови, можливість подати електронне звернення, проведення онлайн-опитувань. На державному рівні створено єдиний портал електронних звернень, “електронний парламент”, запроваджено систему електронних петицій до ЦОВВ та єдину систему місцевих петицій. Першими ідею створення електронних петицій вдалось реалізувати Адміністрації Президента України (серпень 2015 р.), далі – Верховній Раді України, і лише влітку 2016 р. така опція з’явилась у Кабінеті Міністрів України. Також у 2015-2016 рр. у містах пройшла хвиля започаткування такого інструменту як “бюджет участі” або “партисипаційний бюджет”. Ще один інструмент, який нещодавно впроваджено в Україні, і навколо якого вже виникло чимало шуму, це система електронних декларацій посадовців. Зміни, що стались в Україні у сфері е-демократії, безумовно, мають позитивний вплив на підвищення прозорості та підзвітності діяльності органів влади та залучення громадян до процесів прийняття рішень. Однак, результативність цих реформ буде справді високою лише за умови дотримання посадовцями усіх прописаних процедур, налагодження співпраці між органами влади та громадянським суспільством і підвищення якості громадянської освіти у сфері електронного урядування та електронної демократії.

2. ЦІЛІ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ

Цілі е-демократії аналогічні цілям ефективного управління – це прозорість, підзвітність, відповідальність, включення, проведення дискусій, інклюзивність, доступність, участь, субсидіарність, довіра до демократії, демократичних інститутів та демократичних процесів, соціальне згуртування.

Е-демократія допомагає збільшити рівень участі індивідів й груп, дозволяє тим, чий голоси чуються рідше або звучать тихіше, висловлювати свої погляди, а також сприяє рівноправній участі. Вона може привести до появи більш колективних форм прийняття рішень. Е-демократія забезпечує новий рівень підтримки і посилення демократичної участі; вона, перш за все,

охоплює ті сектори, де інститути громадянського суспільства залучаються до складання формальних і неформальних програм дій, а також у формування і прийняття суспільних рішень. Е-демократія вимагає інформації, діалогу, спілкування, дискусії і безперервного створення відкритих публічних майданчиків, де громадяни можуть гуртуватися з метою відстоювання своїх громадянських інтересів. ЗМІ відіграють ключову роль в е-демократії; крім іншого, вони пропонують майданчик, де громадяни можуть взяти участь у публічних дебатах і захистити свої інтереси в публічній сфері. Нові електронні ЗМІ та постачальники електронних послуг покращують якість доступу до інформації, забезпечуючи людей найкращою базою для участі в демократії. [4]

Е-демократія має ґрунтуватися на:

- активному наданні всеосяжної, збалансованої та об'єктивної інформації, покликаної допомогти громадськості більш чітко розуміти проблеми, альтернативи, можливості та/або рішення демократичних проблем;
- широкому розумінні громадянства, що охоплює особи і групи осіб, які постійно проживають та інтегровані в політичну реальність, незалежно від національності;
- розширенні громадської участі шляхом більшого залучення громадян та груп громадян (наприклад, груп за інтересами), корпорацій, об'єднань і некомерційних організацій до громадських справ, щоб вони могли впливати і покращувати якість і прийнятність результатів демократичних процесів;
- наданні повноважень, зокрема, щодо підтримки громадських прав і наданні ресурсів для участі в демократичних процесах;
- забезпеченні включення – політичного та технологічного озброєння громадян незалежно від віку, статі, освіти, соціально-економічного стану, мови, особливих потреб і місця проживання; таке включення вимагає компетентності людини у користуванні електронними інструментами (знання, електронні навички, електронна готовність), наявних і доступних інструментів і поєднання електронних і неелектронних підходів;

- проведенні дискусій, зокрема, дебатів на рівних, де люди публічно обговорюють, схвалюють і критикують точки зору один одного в ході змістовного, ввічливого обговорення питання та дії, необхідні щодо вирішення цього питання.

Е-демократія сприяє створенню нової форми демократії, за якої всі громадяни мають змогу безперешкодно розглядати і спостерігати, беруть участь у формуванні та аналізі окремих питань національної політики за допомогою засобів ІКТ з будь-якого місця у будь-який час. Е-демократія здатна об'єднати відповідальних осіб та громадян у нові форми залучення до формування та затвердження політики. Оскільки е-демократія відкриває нові канали для інформації, спілкування, дискусій та участі, підвищує рівень прозорості та підзвітності, вона має потенціал усунення недоліків в існуючих демократичних інститутах і процесах, у сфері побудови громадянського суспільства, включаючи його побудову серед меншин і разом з ними.

3. ЕЛЕКТРОННІ ПЕТИЦІЇ ТА ЕЛЕКТРОННЕ ГОЛОСУВАННЯ

Електронна петиція — це особлива форма колективного звернення громадян до Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, органу місцевого самоврядування. З електронними петиціями громадяни можуть звернутися через офіційний веб-сайт органу, якому вона адресована, або веб-сайт громадського об'єднання, яке здійснює збір підписів на підтримку електронної петиції. 28 серпня 2015 року Президент України видав Указ “Про Порядок розгляду електронної петиції, адресованої Президентові України”, згідно з яким вже наступного дня на офіційному сайті президента було запущено сервер петицій [5]. Водночас у органів місцевої влади завдяки цьому механізму створюється певний індикатор висвітлення найгостріших і найважливіших питань з точки зору жителів громади. Утім, цим інструментом необхідно також вміло користуватися, аби не дискредитувати саму ідею комунікації суспільства і влади. Застереження: 1. Неправильна постановка питання чи неточність або

розмитість конкретної проблеми призведе до того, що невідповідальний представник органу влади може скористатися недосконалістю формулювань петиції та обмежитися відпискою. Навіть якщо таку петицію підтримає велика кількість осіб, це не змінить суті звернення. Отже, ініціатор має правильно формулювати кінцеву частину петиції, де і буде зазначатися конкретне питання, на яке має відреагувати влада.

2. Має бути встановлено певні межі “здорового глузду” для оприлюднення петицій. Відсутність таких меж призведе до відволікання чиновників та органів влади від насправді важливих звернень, оскільки суто формально на всі звернення, у тому числі й недостатньо розумні або виключно гумористичні, влада має надати відповідь. Мова може йти про доволі відомі петиції про призначення реальних і міфічних (на кшталт Дарта Вейдера) осіб на високі посади державного управління, які мають офіційні відповіді Президента.

3. Іншого боку велика кількість несерйозних петицій може нівелювати саму ідею створення насправді важливого громадського звернення.

4. Експерти попереджають про можливості використання електронних петицій політичними партіями у власній передвиборній агітації чи боротьбі проти політичних конкурентів, спроби за допомогою петицій маніпулювати суспільною думкою. Використання електронних петицій таким чином також може призвести до зневіри суспільства в ефективності цього механізму прямої демократії.

5. Суттєво знизити довіру суспільства до механізму електронних петицій може так звана “війна петицій”, тобто реєстрація петицій із прямо протилежним змістом. У таких випадках, зрозуміло, чиновникам, що працюють з петиціями, є дуже добра нагода взагалі не розглядати проблему, посилаючись на неоднозначність суспільної думки. Утім, навіть попри всі недоліки, ця боротьба петицій все ж таки насправді віддзеркалює вкрай неоднозначність та суперечливість поставленої проблеми в суспільстві.

6. Недоліки в технічній роботі самого порталу електронних петицій, який не дає формальної можливості годинами, а іноді й днями ініціювати власну петицію чи поставити підпис на підтримку іншої петиції, призведе до появи сумнівів

громадськості у прозорості та ефективності роботи не стільки сайту, скільки самої ідеї подання електронної петиції.

Основною тенденцією виборчого процесу в сучасному світі є його насичення інформатизованим та автоматизованими електронними засобами голосування. Адже розвиток інформаційних і комунікативних технологій багато в чому визначає суспільний і політичний прогрес кожної держави, що до речі є актуальним для нашої країни. Одним з перспективних напрямів використання сучасних інформаційних технологій є розвиток електронного голосування виборців. Існуючі системи електронного голосування припускають як безпосереднє застосування Інтернет–технологій для обліку волевиявлення громадян (Інтернет–голосування), так і використання спеціальних пристроїв, які отримали назву “електронних скриньок”. Нині система е–голосування вже функціонує в багатьох країнах світу. Врахування їх успішного досвіду є надзвичайно важливим при удосконаленні організації вітчизняного виборчого процесу [6]. Існуюча система голосування в країні є фінансово витратною і відрізняється такими істотними недоліками, як: – стислі терміни голосування; – закріплення виборців за конкретними виборчими дільницями зі складним алгоритмом відкріплень і реєстрацій на іншій виборчій дільниці в разі виникнення такої необхідності; – незахищеність від фіктивних і повторних голосувань; – необхідний виїзд членів виборчої комісії до людей з обмеженими можливостями, хворими та іншим категоріям громадян, при цьому вільне волевиявлення і секретність їх голосувань не можуть бути гарантовані. Завдяки сучасним технологіям відкриваються можливості впровадження інструментів електронної демократії, зокрема електронного голосування. Незважаючи на окремі складнощі, у світі дедалі ширше запроваджуються системи е–голосування, які є важливою складовою е–демократії. Упровадження електронної системи голосування в Україні вимагає значних капіталовкладень у технічне і програмне забезпечення, проте в майбутньому така система дозволить заощадити бюджетні кошти та поліпшити якість виборчого процесу.

4. ЕЛЕКТРОННІ ПОРТАЛИ ТА ВЕБ-САЙТИ ОРГАНІВ ВЛАДИ

Навряд чи хтось стане сперечатися, що найбільша цінність нашої країни – це люди. Але, водночас, вони – і найбільше зло. Адже, якщо говорити про точки дотику громадянина і держави, кожному б з нас хотілося, аби їх було якомога менше, аби менше було потреби вистоявати в чергах, менше було причин для узгодження і уточнень у маленьких і великих начальників. Як сказала засновниця ICT Centra (IGov) Яніка Меріло, обґрунтовуючи необхідність впровадження електронного уряду: “нема людей – нема корупції”. Експерти та міжнародний досвід свідчать про те, що саме застосування ІТ-технологій в митних процесах є запорукою ефективності роботи митниці та спрощення процедур торгівлі. Офіційною метою створення веб-порталу державних закупівель, була відкритість, та прозорість закупівлі державою тих чи інших виробів та послуг. Тобто портал полегшував можливість спостерігати за оголошенням, та результатами тендерів які оголошувала держава. При виборі переможця має діяти принцип прозорості, відкритості, неупередженості та об’єктивності. Тендери можуть проводитися у вигляді відкритих торгів, закритих торгів, запиту цінових пропозицій, двоступеневих торгів, закупівель у одного учасника. Основним способом закупівель є відкритий тендер, де можуть брати участь будь-які постачальники, які відгукнулися на оголошення про проведення тендеру. Головним недоліком є можливість фальсифікації деяких тендерів.

Одним з найкращих серед центральних органів виконавчої влади є офіційний веб-сайт Адміністрації Державної прикордонної служби України, а серед місцевих органів виконавчої влади – офіційний веб-сайт Рівненської обласної держадміністрації. Відчутну динаміку зростання інформаційної прозорості серед центральних органів виконавчої влади продемонстрували Державна казначейська служба України (11,68 %) та Міністерство освіти і науки України (10,24 %), а серед місцевих органів виконавчої влади – Черкаська обласна держадміністрація (14,45 %), що обумовлено, насамперед, реалізованими заходами щодо адаптації власних веб-сайтів до потреб осіб з

вадами зору та слуху. Водночас до низки веб-сайтів є певні зауваження, а саме: – відсутність або наявність не в повному обсязі інформації, обов'язковість розміщення якої регламентується нормативно-правовими актами; – несвоєчасне розміщення матеріалів; – оприлюднення інформації без зазначення дати, що не дозволяє визначити рівень її актуальності; – розташування інформації не в логічних розділах, через що не забезпечується простота та зручність доступу до неї; – відсутність або неефективна робота пошукових систем; – обмежений доступ до інформації користувачам з вадами зору та слуху. Часто на веб-сайтах відсутня контактна інформація структурного підрозділу та/або посадових осіб, відповідальних за програмно-технічну та інформаційну підтримку веб-сайту. На багатьох веб-сайтах не розміщено адреси електронної пошти керівників органів, їх заступників, керівників структурних підрозділів, не скрізь оприлюднено основні функції структурних підрозділів, правила внутрішнього трудового розпорядку, порядок та умов проходження конкурсу на заміщення вакантних посад. Невисокі показники наявності має інформація щодо цільових програм та розташування місць, де надаються необхідні запитувачам форми і бланки установи, натомість вже представлені матеріали інколи неактуальні або не структуровані у вигляді окремого тематичного розділу та мають низьку навігаційну доступність. На веб-сайтах деяких місцевих органів виконавчої влади спостерігається низький рівень наявності інформації щодо розрахунків за енергоносії, адрес, номерів телефонів, розпорядку роботи установ і закладів соціальної сфери, комунальних підприємств, правоохоронних органів, які знаходяться на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці. На початку головної сторінки деяких веб-сайтів відсутній Державний Герб України, як того вимагає чинне законодавство. Крім того, деякими органами виконавчої влади для забезпечення представлення в мережі Інтернет власних веб-сайтів використовуються зареєстровані не в домені GOV.UA доменні імена, що суперечить вимогам постанови Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 № 851 “Деякі питання

використання доменних імен державними органами в українському сегменті Інтернету”.

5. ПРОБЛЕМИ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ

Минуло вже біля десяти років, як в Україні почали втілюватися окремі елементи електронного урядування, проте його концепції формально й досі не існує. Це пов'язано з різноманітними проблемами, які певним чином стримують цей процес. Як показують результати численних досліджень, запровадження системи е-урядування в Україні сьогодні залежить від політичної волі та фактора “технологічної готовності” країни. Головними перешкодами на шляху запровадження е-урядування та е-демократії в Україні поки що залишаються: проблема цифрової нерівності, висока ціна і складність реалізації системи, відсутність (або недосконалість) юридичної бази, брак висококласних фахівців у державних установах і недостатній рівень заробітної плати. Крім того, необхідно відмітити, що невисокий рівень доступу населення до комп'ютерного обладнання та Інтернету, недостатній рівень компетентності у сфері ІКТ, а також інформованості про електронні послуги, зокрема, обумовлюють низький попит на користування електронними сервісами серед споживачів адміністративних послуг, адже це також є значною проблемою. Велике значення має те, що запровадження електронного урядування робить систему державного управління більш уразливою з боку різного роду загроз: кіберзлочинності, кібертероризму, кібервійн, проведення спеціальних інформаційних операцій, розповсюдження недостовірної інформації, маніпулювання свідомістю громадян тощо. Тобто ця система за певних умов може становити небезпеку для країни. Тому обов'язковою підсистемою сучасних інформаційно-телекомунікаційних систем є підсистеми захисту інформації, що застосовуються в е-урядуванні, але в Україні вони на даний час перебувають на недостатньо розвинутому рівні [7]. Експерти вважають, що на виконання всіх вимог щодо впровадження системи електронної демократії в країні

необхідно від двох до п'яти років. При цьому повна трансформація потребує постійних зусиль з розвитку електронного управління для забезпечення інтеграції планів з формування електронного урядування з переходом до цифрового суспільства.

Деякі проблеми, які, за визначенням Міжнародного Фонду “Відродження”, заважають розвитку е–урядування та е–демократії в Україні:

1. Впровадження технологій е–урядування вимагає модернізації, у першу чергу, системи державного управління, проведення ефективної адміністративної реформи;
2. Недосконалість процедур надання та отримання адміністративних послуг шляхом використання інформаційно–комунікаційних технологій (ІКТ);
3. Відсутність типових підходів та типових вимог у впровадженні технологій е–урядування;
4. Повільність становлення е–демократії (можливість кожного через ІКТ взяти участь у формуванні та реалізації державної і місцевої політики);
5. Недостатньо ефективна взаємодія органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування і недержавних громадських організацій, необхідне для вироблення і реалізації конкретних планів з впровадження технологій е–урядування;
6. Низький рівень поінформованості, мотивації та навчання державних службовців, представників недержавних громадських організацій, бізнесу та населення технологіям е–урядування.

6. МІФИ ПРО РЕФОРМУ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ

Міф 1: Інтернет-участь зменшується і розчаровує. “Люди стають пасивними і розчаровуються у демократії”, - стверджує Лілія Гришко на Deutsche Welle. Правда: Все більше громад запроваджують сервіси е-участі, все більше людей користуються інструментами е-демократії, а оптимістів стає ще більше, ніж скептиків.

Міф 2: Ні е-звернення, ні е-петиції не зобов'язують владу. “Петиції, так само, як і будь-які інші звернення громадян, владу ні до чого не зобов'язують”, - заявив Валентин Гладких, якого цитує BBC. Правда: влада

зобов'язана своєчасно надавати обґрунтовані відповіді і на е-звернення, і на е-петиції.

Міф 3 :Онлайн-активісти – це безглузда “диванна сотня”. “Сидячи у себе вдома за комп'ютером, не можна спровокувати соціальні зміни”, диванний активізм не працює – так вважають критично налаштовані аналітики Інституту масової інформації, яких цитує у своїй статті Світлана Закірова. Правда: коли людина бере на себе роль лідера, тоді навіть інформаційна кампанія в інтернеті може спричинити реальні зміни.

Міф 4: Ані моніторинг, ані контроль онлайн не впливають на владу. “Інструменти електронного контролю за діяльністю органів влади залишаються декларативними”, - зокрема, через закритість влади, підсумовує Маргарита Тулуп на Media Sapience. Правда: онлайн-інструменти моніторингу та контролю діяльності влади дають можливість виявити та повідомити про порушення, внаслідок чого представники влади несуть адміністративну та кримінальну відповідальність.

Міф 5: Електронне голосування в українських реаліях неможливе. “В даний час в Україні неможливе створення електронного способу голосування”, - заявила Світлана Кустова, яку цитує Андрій Сніжко для ZIK. Правда: в Україні вже успішно працює електронне голосування.

Міф 6: Інструменти електронної демократії – це всього лише книги скарг, які залишаються без відповіді. “Здебільшого ресурси електронної демократії є віртуальними книгами скарг або осередками моніторингу проблем, а не повноцінної комунікації”, - скептично заявила Маргарита Тулуп на Media Sapience. Правда: по всій країні стає все більше успішних кейсів справжнього онлайн діалогу між громадянами і владою.

Міф 7: Електронні петиції не стосуються прямої демократії. “Петиції не є інструментом прямої демократії”, адже представники влади не зобов'язані чинити певні дії для реалізації тих ідей, за які проголосували громадяни”, – критикує Олександр Радчук у статті на порталі “Слово і Діло”. Правда: е-

петиції виконують роль прямої демократії у плані формування порядку денного та формулювання публічної політики.

Міф 8: Незручні петиції влада скасовує. “Якщо петиція неугодна, то пишуть про фальсифікації частини голосів і відмовляються її розглядати”, - розповідає київський активіст Георгій в опитуванні лада Боднара для Vlasno. Правда: фальсифікувати голоси за петицію стає все важче, такі випадки потребують доведення, а незручні петиції все одно розглядаються владою. [8]

ВИСНОВКИ

Необхідними кроками в напрямку впровадження е-демократії є:

1. Прийняття окремих законодавчих актів: закон щодо ідентифікації особи в мережі інтернет, оскільки перехід на ID-картки громадянина може зайняти дуже багато років, якщо не десятиліття, варто прийняти закон про регулювання системи BankID та MobileID. Внести зміни до законодавчих актів, які регулюють порядок надання окремих послуг громадянам, оскільки досить часто виникають колізії. Внести зміни в закони які регулюються порядок збирання та зберігання інформації органами державної влади.

2. Чіткий контроль за впровадженням електронного урядування шляхом створення міцної команди управлінців та побудова простої та зрозумілої структури порталу, яка будуватиметься на можливості громадян до зворотного зв'язку, можливістю оцінити якість надання послуги та внести свої корективи та побажання в його побудову.

3. Налагодження бізнес-процесів в державних органах, зараз дуже слабо розвинені канали зв'язку різних державних органів між собою, допомогти їх розвитку могло б запровадження єдиної системи електронного документообігу, яка могла б з'єднати всі державні органи між собою та повністю забрати необхідність використання паперових носії інформації.

4. Переведення в електронний доступ найбільш поширених послуг, немає сенсу зосереджувати свою увагу на розробці та впровадженні послуг з якими громадяни дуже рідко зустрічаються у своєму повсякденному житті,

головне надати доступ громадянам скористатись дійсно необхідними послугами такими як отримання паспорта, реєстрації, різного роду довідок.

5. Популяризація порталу надання послуг та електронного урядування загалом. Незважаючи на розвиток інформаційних технологій та їхню доступність для громадян досить незначний їх відсоток розуміють їхню необхідність, ще менший відсоток має можливість та розуміє принцип їхнього надання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1.Розпорядження Кабінету Міністрів України №386 від 15 травня 2013 р. “Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства” [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80>.

2.Постанова Кабінету Міністрів №835 від 21 жовтня 2015 р. “Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у форматі відкритих даних” [Електронний ресурс] / Урядовий портал. Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248573101>.

3.UN E-Government Survey 2016 [Електронний ресурс] / UN E-Government Knowledge Database. Режим доступу:<https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey2016>.

4. Електронна демократія: основи та стратегії реалізації / [Н.В. Грицяк, А.І. Семенченко, І.Б. Жилияєв]. – К.: ФОП Москаленко О. М., 2017. – 84 с.

5.Про Порядок розгляду електронної петиції, адресованої Президентові України : Указ Президента України №523/2015[Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/5232015-19384>.

6.Готун А. Використання нових інформаційних технологій у виборчому процесі: світовий досвід і практика застосування в Україні / А. Готун // Вісник Київського НУ ім. Шевченка. Філософія і політологія. – 2008. – С. 89.

7.Колесніченко І. М. Розвиток електронного урядування в Україні: інституціональний аспект [Електронний ресурс] / І. М. Колесніченко // Бізнес

Інформ. – 2014. – № 3. – С. 52–57. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2014_3_9 (дата звернення 05.11.16).

8.10 міфів про реформу електронної демократії Дмитро Хуткий Євгенія Поремчук <https://glavcom.ua/publications/10-mifiv-pro-reformu-elektronnoji-demokratiji-499736.html>.

ДОДАТОК 1

ЦІЛІ Е-ДЕМОКРАТІЇ

ДОДАТОК 2

НАПРЯМИ ТА ІНСТРУМЕНТИ Е-ДЕМОКРАТІЇ

